

Ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd mewn plant gan ddefnyddio balwân

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd mewn plant gan ddefnyddio balŵn

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Gorffennaf 2004

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch rif cyfeirnod N0651. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0650. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau hefyd o Linell Ymateb y GIG, rhif cyfeirnod N0649.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-718-2

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Gorffennaf 2004

Gosodwyd y Testun gan Icon Design, Eton
Argraffwyd gan Abba Litho Sales Limited, Llundain

©Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Gorffennaf 2004 .
Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at
ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o
fewn y GIG. Ni chaniateir atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau
masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad
Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn ag ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio'n rheolaidd i drin plant.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau ar ddiogelwch ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn a pha mor dda y mae'n gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a'r cleifion a'r gofalmwyr y bydd yr arweiniad hwn yn effeithio arnynt.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn ag ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn

Caiff rhai plant eu geni gyda chyflyrau'r galon sy'n golygu nad yw eu gwaed yn symud o amgylch eu calon yn gywir. I helpu, mae'n bosibl y bydd llawfeddygon yn gwneud cysylltiad rhwng dwy bibell waed bwysig sy'n rhedeg i'r galon, sef yr aorta a'r rhydweli bwlmonaidd, a gelwir y cysylltiad rhyngddynt yn siynt rhydweliol systemig i bwlmonaidd. Mae gwneud y math hwn o gysylltiad yn ffordd o gynyddu faint o waed sy'n mynd i mewn i'r ysgyfaint, ac o gael mwy o ocsigen yn y gwaed er mwyn i gyflwr y plentyn wella.

Gall y cysylltiadau eu hunain gael eu rhwystro neu gulhau dros amser o ganlyniad i greithiau yn yr ardal neu am fod gwaed yn ymgasglu ynddynt. Nod y weithdrefn ymledu gan ddefnyddio balŵn yw agor y cysylltiad er mwyn i waed allu llifo drwyddo'n haws. Mae'n golygu pasio darn o diwb (cathetr) gyda balŵn heb ei chwythu wedi'i gysylltu iddo i fyny drwy bibell waed, gan ddechrau ar ben uchaf y goes fel rheol, a'i dywys i mewn i'r cysylltiad rhwng y ddwy bibell waed. Bydd y meddygon yn defnyddio pelydr-X i'w helpu i sicrhau bod y cathetr a'r balŵn yn y man cywir. Pan fydd y

balŵn yn y man cywir, fe'i chwythir yn araf i ehangu'r ardal er mwyn i waed allu llifo'n haws. Yna, tynnir y balŵn oddi yno ar ôl gollwng yr aer ohono.

Y dewis arall yw ail-gynnal y llawdriniaeth wreiddiol i ail-wneud y cysylltiad.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Nid oedd unrhyw astudiaethau o ansawdd da a oedd yn edrych ar ba mor dda yr oedd ymledu gan ddefnyddio balŵn yn gweithio. Yn yr astudiaethau a ganfuwyd, roedd gan bob un o'r plant a gafodd y weithdrefn falŵn fwy o ocsigen yn eu gwaed ar ôl y weithdrefn (roedd y cynnydd mewn ocsigen yn amrywio o 5% i 19%). Mewn un astudiaeth, gwelodd bron pob un o'r plant (42 o blith 46, neu 91%) gynnydd o fwy na 20% yn yr ocsigen a oedd yn eu gwaed (golyga hyn iddo gynyddu fwy nag un rhan o bump).

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Nid oedd gan yr arbenigwyr unrhyw bryderon am ba mor dda yr oedd y weithdrefn yn gweithio.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Nid oedd yr astudiaethau'n cynnwys llawer o fanylion am y problemau a gafodd y cleifion ar ôl cael y weithdrefn. Mewn astudiaeth a ddilynodd hynt wyth o gleifion:

- datblygodd un claf bwysedd uchel yn y pibellau gwaed yn ei ysgyfaint
- bu farw un claf o ganlyniad i niwmonia.

Dilynodd astudiaeth arall hynt chwe chlaf:

- cafodd un claf dorthen waed yn ei goes
- bostiodd y balŵn yn achos un claf
- yn achos un claf, dechreuodd waliau'r pibellau gwaed gau (gelwir hyn yn fasosbasm).

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr fod y problemau posibl yn cynnwys rhwygo yn y pibellau gwaed neu'r cysylltiad a wnaed rhyngddynt, rhwystr llwyr yn y cysylltiad, torthenni gwaed, gwaedu, strôc a achoswyd gan rwystr yn y pibellau gwaed sy'n cyflenwi gwaed i'r ymennydd, a thorthenni ar yr ysgyfaint.

Beth y mae NICE wedi ei benderfynu?

Mae NICE wedi ystyried y dystiolaeth ar ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn. Argymhellodd y dylai meddygon, pan fyddant yn defnyddio'r weithdrefn i drin plant sy'n dioddef o siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd, sicrhau:

- bod y cleifion neu eu gofalwyr, a'r plentyn os yn bosibl, yn deall yr hyn y mae'n ei olygu ac yn cytuno (rhoi caniatâd) i'r driniaeth
- y caiff canlyniadau'r weithdrefn eu monitro.

Mae NICE hefyd wedi argymhell mai dim ond mewn uned sy'n arbenigo ym maes trin plant sy'n dioddef o broblemau'r galon y dylid cynnal y weithdrefn.

Mae NICE hefyd wedi annog meddygon i anfon gwybodaeth am bob claf sy'n cael y weithdrefn a'r hyn sy'n digwydd iddynt ar ôl hynny i gronfa wybodaeth ganolog. Diben hyn yw sicrhau y gellir gwirio diogelwch y weithdrefn a pha mor dda y mae'n gweithio dros amser. Gelwir y gronfa wybodaeth ganolog yn Gronfa Ddata Ganolog y DU ar gyfer Archwilio Llawdriniaethau'r Galon, ac fe'i rheolir gan yr Adran Iechyd.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig y weithdrefn ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn i'ch plentyn chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod y weithdrefn yn ddigon diogel ac yn gweithio yn ddigon da iddi gael ei defnyddio yn y GIG. Er hynny dylech ddeall manteision a risgiau ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balŵn cyn i chi gytuno i'r weithdrefn. Dylai meddyg eich plentyn drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Mae NICE hefyd wedi annog meddygon i gasglu rhai manylion am bob claf sydd wedi cael y weithdrefn hon yng Nghymru a Lloegr. Caiff y manylion hyn eu cadw'n gyfrinachol ac ni fyddant yn cynnwys enw'r cleifion. Dim ond i weld pa mor ddiogel yw'r weithdrefn a pha mor dda y mae'n gweithio y caiff y wybodaeth ei defnyddio. Os byddwch yn penderfynu cael y weithdrefn ymledu gan ddefnyddio balŵn, efallai y gofynnir i chi gytuno i roi manylion eich plentyn ar gronfa ddata electronig at y diben hwn. Bydd y meddyg sy'n gofalu am eich plentyn yn egluro diben casglu'r data i chi yn llawn a pha fanylion a gedwir. Gofynnir i chi lofnodi ffurflen ganiatâd. Os na

fyddwch yn cytuno i'r manylion gael eu rhoi mewn cronfa ddata electronig, bydd hawl gan eich plentyn i gael y weithdrefn o hyd.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gaiff eich plentyn. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdano neu amdani.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn ar ymledu siyntiau rhydweliol systemig i bwlmonaidd gan ddefnyddio balw'n ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG077guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0649. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Dyddiad: Gorffennaf 2004